

Oponentní posudek disertační práce Ing. arch. Daniely Bilan

Budoucnost využití průmyslových objektů Olomouckého kraje

Školitel: doc. Ing. arch. Petr Vorlík, Ph.D.

Fakulta architektury, České vysoké učení technické v Praze, 2017

Ing. arch. Daniela Bilan se ve své disertační práci zabývá důkladnou klasifikací a hodnocením stavu, kvality a potenciálu průmyslových a zemědělských objektů v Olomouckém kraji. Vytvořenou metodiku aplikuje pro porovnání stavu a potenciálu průmyslového dědictví v jednotlivých krajích České republiky. Zaměřuje se na porovnání objektů dosud nevyužitých s těmi, které konverzí již prošly, evidovanými v registru VCPD FA ČVUT. Navrhuje jejich možné budoucí využití a identifikuje dotační programy pro zajištění jejich obnovy. Upozorňuje přitom na historické a technické hodnoty, které tyto monumenty pro českou společnost představují. Některé z těchto objektů, nebo areálů se přitom svého opětovného využití dočkají, přičemž dojde k záchraně i jejich kvality a sdružené autenticity, některé, byť cenné, ovšem nenávratně mizí, nebo nadále bez využití chátrají a s tím se postupně snižuje i pravděpodobnost jejich budoucí obnovy.

1. Aktuálnost tématu

V České republice téma dosáhlo svého vrcholu přibližně před 10 lety, kdy byla česká společnost svědkem zániku některých hodnotných průmyslových budov a areálů, v případě Brna (např. Škrobárny Brno, 2007) a současně také svědkem řady kvalitních (např. Brněnská městská jatka, 1998–2004), ale i méně šetrných konverzí (např. Vaňkovka Brno, 2004–2005), přičemž do dnešní doby stále přetrvává dědictví ukončené průmyslové výroby (např. Sladovna Briess, Brno) z počátku a z poloviny minulého století. I dnes však nenávratně mizí některé hodnotné monumenty, které dosud čekaly na svoji obnovu, avšak se jí nedočkaly (např. Vlněna Brno, 2016; Zbrojovka Brno, 2017). Ve světě si téma obnovy průmyslové historie získalo svoje pevné místo, a proto je i pro nás motivující se mu nadále a svědomitě věnovat. Západoevropské země postupně a dlouhodobě dokončují konverze svých areálů (např. Sulzer Areal, Winterthur, 1992–2012), přestože o rozsahu a stavu svých brownfields již nadále otevřeně nerefekují (CABERNET, do roku 2007).

2. Splnění cílů

Práce si klade za cíl popsat a vyhodnotit architektonické, urbanistické a ekonomické kvality u dvou referenčních skupin průmyslových budov – nevyužívaných a konvertovaných v Olomouckém kraji a dále sumarizovat a porovnat tyto dvě skupiny budov. Dalším dílčím cílem je vyhledat potenciál a navrhnout nejvhodnější způsob využití opuštěných průmyslových budov a stanovit metody hodnocení podmínek konverze k navrženému účelu.

Vytýčené cíle výzkumné práce považuji za splněné, přičemž autorka dospěla i k několika významným zjištěním:

- V databázích brownfields chybí údaje o naprosté většině historicky cenných budov průmyslového dědictví kraje. Důvodem skutečnosti, že nebyly dosud zaznamenány, je jejich rozloha <0,5 ha.
- Soukromý sektor, jako převažující vlastník brownfields v kraji, nedisponuje potřebným kapitálem, potřebným k pokrytí počátečních investic či spolufinancování z dotačních titulů.
- Na základě kvalitativního posouzení specifických územních hodnot na několika případových studiích specifických a charakteristických zástupců průmyslových objektů v kraji dochází k závěru, že brownfields (i obce s počtem obyvatel < 1000) ve velké míře ovlivňují obraz historické kulturní krajiny Olomouckého kraje, zpravidla negativně.

3. Metodika a přínos

Autorka v rámci analýzy provádí u dvou zkoumaných skupin objektů kvantifikaci vlivů, vysledovaných na základě studia literatury, a jejich posouzení na základě váhového hodnocení. Na základě výsledků analýzy provádí výběr několika specifických a charakteristických zástupců – reprezentantů skupin (definovaných na základě parametrů socioekonomického vývoje na podkladu SWOT analýzy) a provádí jejich rozdělení do kategorií A až F. Tímto definuje obecnou metodiku třídění a hodnocení obou zkoumaných skupin objektů (konvertovaných a nevyužitých), kterou následně aplikuje v tabulkové části disertační práce na vybraný vzorek případů (příloha 14.5.). Velmi přínosné pro zhodnocení stavu v rámci kraje je rovněž sestavení informačních vrstev specifických územních hodnot a jejich vztažení k údajům o nevyužívaných a nově využívaných průmyslových objektech z hlediska geoprostorového.

4. Význam pro praxi a rozvoj oboru

Disertační práce přináší podstatné a nové poznatky, významné především z hlediska záchrany fondu průmyslového dědictví a vyzdvižení architektonických hodnot v urbanistických souvislostech Olomouckého kraje. Vytvořená metodika má potenciál využití při mapování průmyslového dědictví v ostatních krajích České republiky i v zahraničí. Jako přínosný pro praxi hodnotím pozitivně detailní rozbor s doporučeními konkrétních dotačních titulů, vhodných pro využití u konkrétních nevyužívaných průmyslových objektů.

5. Formální a jazyková úroveň

Text práce je dobře logicky uspořádán. Grafické znázornění s použitím kruhových diagramů a tabulek je přehledné. V kapitole 6.4.5. je provedeno slovní vyhodnocení, přičemž právě zde se nabízí srovnání grafickou formou. V kapitole 11. se nabízí celkové srovnání přehledovkou za celou Českou republiku. Autorka definuje pojem konverze na základě Wikipedie. Literární prameny uvedené v autocitaci (s. 35–39, 58) nejsou zahrnuty do přehledu literatury (Lockwood a Mason; LesNefs; Doazan; Bofil; Hlaváček; Parsons). Je uveden nesprávný odkaz na obrázek č. 50. Celkový dojem ruší pravopisné chyby. V práci se objevuje nesprávné zalomení řádku ve spojení neslabičné předložky „v“ s následujícím slovem – (s. 71, 133), ve spojení slabičných předložek „o, u“ a spojek „a, i“ s výrazem, který po nich následuje – (s. 36, 44, 94, 109, 123, 170, 143, 144, 163, 165, 167, 168, 178, 179, 183) a dále mezi zkratkou „tzv.“ a následujícím výrazem – (s. 8).

6. Splnění podmínek uvedených v § 47 odst. 4 zákona o vysokých školách č. 111/1998

Disertační práce splňuje příslušné podmínky § 47 zákona o vysokých školách

7. Jednoznačné stanovisko zda práci doporučujete – nedoporučujete k obhajobě

Disertační práci k obhajobě **doporučuji**

Otázky k obhajobě:

1. Obnova území a budov je cyklické povahy, vede k jejich opětovnému produktivnímu využití. V případě zablokování jejich dalšího rozvoje, v důsledku v disertační práci popsanych příčin, jsme svědky dlouhodobého chátrání, nebo demolice a sanace. Jaká doporučení pro postup, nebo časový rámeček, při rozhodování o dalším osudu nevyužívaných průmyslových objektů z hlediska trvale udržitelného rozvoje území, byste navrhla pro řešení uvedeného problému v případě Olomouckého kraje?
2. Z vysledovaných výsledků analýz vyplývá, že brownfields v Olomouckém kraji mají velký vliv na vzhled historické kulturní krajiny. Jsou převážně malé plošné rozlohy, mnohdy i pod rozlišovací úroveň databází <0,5 ha a převážně v soukromém vlastnictví, s potenciální dosud

nezjišťovanou ekologickou zátěží. Dále byla zjištěna potřeba nových funkčních typů v území – sociálních služeb (domovy seniorů, domovy pro matky s dětmi, sociálně slabé – převážně na severu regionu). Otázkou je, za jakých podmínek získají soukromí majitelé dostatečnou motivaci pro konverzi svých nemovitostí a brownfields k výzkumem doporučenému účelu?

V Brně 29. listopadu 2017

A handwritten signature in black ink, consisting of stylized initials 'JP' followed by a long horizontal stroke.

doc. Ing. arch. Jiří Palacký, Ph.D.
Fakulta architektury VUT v Brně